

Leo Trotskij

Lär er att tänka – Ett vänligt råd till vissa ultravänsterister

22 maj 1938

Vissa professionella ultravänsteristiska frasmakare försöker i enlighet med sina egna förstelnade fördomar att till varje pris ”korrigera” teserna om krig från Fjärde Internationalens sekretariat. De angriper speciellt den del av teserna som slår fast att det revolutionära partiet i alla imperialistiska länder, samtidigt som det förblir i oförsonlig motsättning till sin egen regering i krigstider, inte desto mindre bör utforma sin praktiska politik i varje land efter den interna situationen och de internationella konstellationerna, och göra en skarp åtskillnad mellan en arbetarstat och en borgerlig stat, ett kolonialt land och ett imperialistiskt land.

”Proletariatet i ett kapitalistiskt land som befinner sig i en allians med Sovjetunionen¹ [fastslår teserna] måste helt och håller bevara sin *oförsonliga fientlighet till den imperialistiska regeringen i sitt eget land*. I detta avseende kommer dess politik inte att skilja sig från proletariatets politik i ett land som kämpar mot Sovjetunionen. Men i de praktiska aktionernas karaktär kan betydande skillnader uppstå beroende på den konkreta krigssituationen”. (Fjärde internationalen och kriget)

Ultravänsteristerna betraktar detta postulat, vars riktighet har bekräftats av utvecklingens hela gång, som utgångspunkten för... socialpatriotism.² Eftersom inställningen till imperialistiska regeringar ska vara ”densamma” i alla länder, förbjuder dessa strategiker varje distinktion utanför det egna imperialistiska landets gränser. Teoretiskt uppstår deras misstag ur ett försök att konstruera fundamentalt olika grunder för politiken i krigs- och fredstid.

Låt oss anta att uppror i morgon bryter ut i den franska kolonin Algeriet under det nationella oberoendets fana och att den italienska regeringen, som motiveras av sina egna imperialistiska intressen, förbereder sig att skicka vapen till rebellerna. Vilken inställning bör de italienska arbetarna ha i detta fall? Jag har avsiktligt tagit ett exempel med uppror mot en *demokratisk* imperialism med ingripande på rebellernas sida från en *fascistisk* imperialism. Bör de italienska arbetarna förhindra sändandet av vapen till algerierna? Låt vilken som helst ultravänsterist våga besvara denna fråga jakande. Varje revolutionär skulle, tillsammans med de italienska arbetarna och de upproriska algerierna, med indignation förakta ett sådant svar. Även om en allmän strejk samtidigt bröt ut inom sjöfarten i det fascistiska Italien, även i detta fall skulle de strejkande göra ett undantag till förmån för de skepp som transporterar hjälp till kolonialslavarna i uppror; i annat fall skulle de inte vara något annat än hopplösa fackliga aktivister – inte proletära revolutionärer.

Samtidigt skulle de franska sjömännen, även om de inte stod inför någon som helst strejk, vara tvungna att uppbjuda alla ansträngningar för att blockera sändningarna av ammunition

¹ Vi kan här bortse från frågan om Sovjetunionens klasskaraktär. Vi är intresserade av frågan om politiken i förhållande till en arbetarstat i *allmänhet* eller till ett kolonialt land som kämpar för sin självständighet. I den utsträckning som Sovjetunionens klasskaraktär berörs kan vi i förbigående rekommendera ultravänsteristerna att de betraktar sig själva i den spegel som utgörs av A. Ciligas bok *I den stora lögnens land*. Den ultravänsteristiske författaren, som saknar varje marxistisk skolning, driver sin idé till slutpunkten, dvs. till liberal-anarkistisk abstraktion.

² Fröken Simone Weil skriver till och med att vår ståndpunkt är densamma som Plechanovs 1914–18. Simone Weil har naturligtvis rätten att inte förstå någonting. Det är ändå inte nödvändigt att missbruka denna rätt. [Simone Weil (1909–1943) – fransk radikal intellektuell som konverterade till mystik och katolicism innan hon svalt sig till döds i Storbritannien under andra världskriget. G V Plechanov (1856–1918) – den ryska marxismens grundare. Han blev ledare för den mensjevnikiska fraktionen 1903. När första världskriget bröt ut 1914 stödde han den ryska regeringen och motsatte sig senare den ryska oktoberrevolutionen.]

avsedda för användning mot rebellerna. Endast en sådan politik från de italienska och franska arbetarnas sida utgör en revolutionär internationalistisk politik.

Betyder emellertid inte detta att de italienska arbetarna i detta fall mildrar sin kamp mot den fascistiska regimen? Inte det minsta. Fascismen ger ”hjälp” till algerierna enbart för att försvaga sin fiende Frankrike och lägga sina giriga händer på hennes kolonier. De revolutionära italienska arbetarna glömmer inte detta för ett ögonblick. De uppmanar algerierna att inte lita på sin förrädiska ”allierade” och fortsätter samtidigt sin egen oförsonliga kamp mot fascismen, ”huvudfienden i deras eget land”. Endast på detta sätt kan de vinna rebellernas förtroende, hjälpa upproret och stärka sin egen revolutionära ställning.

Om resonemanget ovan är korrekt i fredstid, varför blir det felaktigt i krigstid? Alla känner till den tyske militärteoretikern Clausewitz postulat att krig är politikens fortsättning med andra medel. Denna djupgående tanke leder naturligt till slutsatsen att kampen mot kriget inte är annat än fortsättningen av proletariats allmänna kamp under fredstid. Avvisar och saboterar proletariats i fredstid *alla* den borgerliga regeringens handlingar och åtgärder? Även under en strejk som omfattar en hel stad vidtar arbetarna åtgärder för att garantera leveranser av livsmedel till sina egna distrikt, ser till att de har vatten, att sjukhusen inte blir lidande, etc. Sådana åtgärder är inte dikterade av opportunist i förhållande till bourgeoisien utan av omtanke om själva strejkens intressen, av bekymmer för sympatin hos de underordnade massorna i staden, etc. Dessa elementära regler för den proletära strategin i fredstid bevarar likaså sin fulla kraft i krigstider.

En oförsonlig inställning mot den borgerliga militarismen innebär inte alls att proletariats *i samtliga fall* ger sig in i kamp mot sin egen ”nationella” armé. Åtminstone skulle arbetarna inte störa soldater som släcker en eld eller räddar människor som drunknar under en översvämning; de skulle tvärtom sida vid sida hjälpa soldaterna och fraternisera med dem. Och frågan är inte uttömd bara med fall av naturkatastrofer. Om de franska fascisterna idag skulle göra ett försök till statskupp och Daladiers regering fann sig tvingad att sätta in trupper mot fascisterna, så skulle de revolutionära arbetarna, samtidigt som de bevarar sin fullständiga politiska självständighet, kämpa mot fascisterna vid sidan av dessa trupper. Således är arbetarna i ett antal fall tvingade att inte bara tillåta och tolerera utan aktivt understödja den borgerliga regeringens åtgärder.

I nittio fall av hundra sätter arbetarna ett minustecken där bourgeoisien sätter ett plustecken. I tio fall är de emellertid tvingade att sätta samma tecken som bourgeoisien men med sitt eget sigill, i vilket deras misstro mot bourgeoisien finns uttryckt. Proletariats politik härrör inte alls automatiskt från bourgeoisiens politik med enbart det motsatta förtecknet (det skulle göra varje sekterist till en mästarestrateg). Nej, det revolutionära partiet måste varje gång orientera sig *självständigt* i den interna såväl som den externa situationen och komma fram till de beslut som bäst överrensstämmer med proletariats intressen. Denna regel gäller lika mycket för en krigsperiod som en fredsperiod.

Låt oss föreställa oss att det belgiska proletariats i nästa europeiska krig erövrar makten snabbare än proletariats i Frankrike. Hitler kommer utan tvivel att försöka krossa ett proletärt Belgien. Den borgerliga franska regeringen kan finna sig tvingad, för att skydda sin egen flank, att hjälpa den belgiska arbetarregeringen med vapen. De belgiska arbetarråden sträcker sig givetvis med båda händerna efter dessa vapen. Men kanske de franska arbetarna, drivna av defaitismens princip, bör hindra sin bourgeoisie från att skicka vapen till ett proletärt Belgien? Endast direkta förrädare eller fullständiga idioter kan resonera på det sättet.

Den franska bourgeoisien kan sända vapen till ett proletärt Belgien endast av rädsla för den största militära fara och endast med förväntningar om att senare kunna krossa den proletära

revolutionen med sina egna vapen. För de franska arbetarna är tvärtom ett proletärt Belgien det största tänkbara stödet i kampen mot deras egen bourgeoisie. Utgången av denna kamp skulle i den slutgiltiga analysen avgöras av styrkeförhållandena, i vilka en korrekt politik inträder som en mycket viktig faktor. Det revolutionära partiets främsta uppgift är att använda motsättningen mellan två imperialistiska länder, Frankrike och Tyskland, för att rädda ett proletärt Belgien.

Ultravänsteristiska skolastiker tänker inte i konkreta termer utan i tomma abstraktioner. De har omvandlat defaitismens idé till ett sådant vakuum. De kan varken se krigets eller revolutionens process tydligt. De söker efter en hermetiskt tillsluten formel som utestänger frisk luft. Men en formel av det slaget kan inte erbjuda någon vägledning för det proletära avantgardet.

Att föra klasskampen till dess högsta form – inbördeskrig – detta är defaitismens uppgift. Men denna uppgift kan endast lösas genom massornas revolutionära mobilisering, dvs. genom att bredda, fördjupa och skärpa de revolutionära metoder som utgör klasskampens innehåll i ”fredstid”. Det proletära partiet tillgriper inte konstlade metoder, som att bränna ner varulager, utlösa bomber, sabotera tåg, etc. för att åstadkomma nederlag för den egna regeringen. Även om det skulle vara framgångsrikt längs denna väg, skulle det militära nederlaget inte alls leda till revolutionär framgång, en framgång som enbart kan garanteras av proletariatets självständiga rörelse. Revolutionär defaitism betecknar endast att det proletära partiet i sin klasskamp inte väjer för några ”patriotiska” hänsyn, eftersom nederlag för dess egen imperialistiska regering, som orsakats eller påskyndats av massornas revolutionära rörelse, är ett ojämförligt *mindre ont* än en seger som vunnits till priset av nationell enhet, dvs. proletariatets politiska undergivenhet. Däri ligger defaitismens hela innebörd och denna innebörd är helt och hållet tillräcklig.

Kampens metoder förändras givetvis när kampen inträder i den öppet revolutionära fasen. Inbördeskrig är ett krig och har i detta avseende sina speciella lagar. I inbördeskrig är bombandet av varulager, sabotandet av tåg och alla andra former av militärt ”sabotage” oundvikliga. Deras lämplighet bestäms av rent militära överväganden – inbördeskrig är en fortsättning av revolutionär politik men med andra – och just militära – medel.

Under ett imperialistiskt krig kan det emellertid finnas fall där ett revolutionärt parti kommer att tvingas tillgripa militärtekniska medel, även om de ännu inte följer direkt ur den revolutionära rörelsen i deras *eget* land. Om det är fråga om att sända vapen eller trupper mot en arbetarregering eller en upprorisk koloni, kan således inte bara metoder som bojkott och strejk, utan direkt militärt sabotage bli helt och hållet ändamålsenligt och obligatoriskt. Att tillgripa eller inte tillgripa sådana åtgärder kommer att bli en fråga om praktiska möjligheter. Om de belgiska arbetarna, om de griper makten i krigstid, har sina egna militära agenter på tysk mark, skulle det vara dessa agents plikt att inte tveka inför varje tekniskt medel för att stoppa Hitlers trupper. Det står också absolut klart att de revolutionära tyska arbetarna är förpliktade (om det är möjligt) att utföra denna uppgift till förmån för den belgiska revolutionens intressen, utan hänsyn till den allmänna gången för den revolutionära rörelsen i själva Tyskland.

Defaitistisk politik, dvs. politiken med oförsonlig klasskamp i krigstid, kan följaktligen inte vara ”densamma” i alla länder, precis som proletariatets politik inte kan vara densamma i fredstid. Enbart epigonernas Komintern har upprättat en regim i vilken partierna i alla länder samtidigt börjar marschera med vänster fot. I kampen mot denna byråkratiska kretinism har vi mer än en gång försökt bevisa att de allmänna principerna och uppgifterna måste förverkligas

i varje land i enlighet med landets interna och externa förhållanden. Denna princip bevarar likaså sin fulla kraft för krigstider.

De ultravänsterister som inte vill tänka som marxister – dvs. konkret – kommer att överrumplas av krig. Deras politik i krigstid kommer att vara en ödesdiger fullbordan av deras politik i fredstid. De första artilleriskotten kommer antingen att spränga ultravänsteristerna till politisk obefintlighet, eller också driva in dem i socialpatriotismens läger, precis som de spanska anarkisterna, dessa absoluta ”förnekare” av staten, som av samma orsak fann sig vara borgerliga ministrar när kriget kom. För att föra en korrekt politik i krigstid måste man lära sig att tänka korrekt i fredstid.

Övers. Per-Olof Mattsson

ur *Writings of Leon Trotsky (1937–38)*, Second edition, New York 1985: Pathfinder Press

Först tryckt i *New International* (New York) juli 1938